

ŞAFAK KENTİ: AUROVILLE

Amber Sayah SEPANLOU

28 Şubat 1968 yılında Güney Hindistan'da, bir zamanlar Fransızların barındığı bölge olarak bilinen Pondicherry yakınlarında yeni bir kent kurulmuştu. Bu kente "Şafak kenti" anlamına gelen Auroville adı verilmişti. Günümüzde dünyamızın dört bir köşesinde herkesin büyük ümitlerle bağlandığı birçok yeni kent kurulmuştur. Yalnız hemen hemen tümünün birbirine benzeyen bir tarafa kentlerin oldukça gelişmiş sayılan mimari ve plânlama metodlarına karşın, nüfusun gittikçe artmakta oluşu karşısında bunların önemle üzerinde durulması gereken bir sistem olarak benimsenmiş olmalarıdır.

Acaba Auroville'i diğer yeni kurulmuş olan kentlerden farklı kılan taraf nedir? Bu kentin kendine özgü değeri ne olabilir?

İnşaatçıların ileri sürdükleri istemler oldukça ağır sayılırdı. Şöyle ki, dünyanın herhangi bir yerinde ne bir devletin ne de bir milletin malı olmayan ve tüm insanların barınabileceği bir kent düşünülebilirdi. Burada çalışma herkesin geçimini sağlayacağı bir vasıta olarak değil de,

tüm insanları mutluluğa eristirecek bir uğraşı olarak benimsenmeliydi. Bu görüşe göre, herkes bir diğerinin ihtiyaçlarını sağlayabilmek için gayret göstererek toplum için harekete geçmektedir.

Auroville'in kurucuları bu tür bir projenin bugüne kadar gerçekleştirilmiş olanların tam aksi bir görünümde olduğu kanısındaydılar. Uygulanacak yöntem herkesce bilinmekte olan pratik uygulamanın dışında kalacak ve yepyeni bir mimari tarzı ile bezenmiş olan kente eski şehir halkı yerleştirilmeyecekti. Örneğin: Yapılan yalnız hesaplardan etkilenen kent olarak "Brasilia'yı" gösterebiliriz. Öncelikle ve ilk etapta Auroville'in başlangıçta bazı sorunlarla karşılaşacağı göz önünde bulundurularak, yeni insanlara ve onların her türlü sorunlarını kolaylıkla kavrayabilmeye ihtiyaç duyulacaktır. Kısacası Auroville'i diğer örneklerinden ayıran husus, orijininde bulunan niteliklere uygun olarak bir "Ruhunun" mevcut oluşudur. Yalnız anlaşılması önlemek üzere, burada kentin bir ruhu olduğu belirtilirken, Kent Klüp Mediterranée'de görüldüğü gibi bir dinlen-

Auroville kentinde bölünmezliğin sembolü olan ve "matrimandır" olarak adlandırılan meditasyon merkezinin modeli (Solda). Auroville çelişkilerin kentidir. Beton yapıların yanı sıra bambu kamışından ve koko ağacı yapraklarından en sade yardımcı malzeme kullanımı ile yapılmış barakalara rastlanılmaktadır (Yukanda).

me merkezi olarak kabul edilmemelidir. Ayrıca doğu örneklerine bağlı kalıp, batı modasına uygun olarak kentte kurulmuş olan meditasyon tesisleriyle de ilgisi yoktur. Fazla olmamakla beraber kent plânlaşmasının özellikleri üzerine bilgi verebilmek için öncelikle yeni oluşuma yol açan ruhsal gücün çözümleyici bir faktör olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.

Auroville kuruluşunu iki kişiye borçludur. Bunlardan biri Hint asıllı Sri Aurobindo, diğeri ise yaşamının 53 yılını Pondicherry'de geçirip Hindistan'da "Anne" lakabı ile ün yapmış olan Fransız asıllı Mira Alfassa'dır. Sri Aurobindo 15 Ağustos 1872'de Kalkutta'da dünyaya geldi. Gençliğini İngiltere'de geçiren Aurobindo, Hindistana dönüşünde ülkenin bağımsızlığı için çaba sarfeden Milliyetçi Partide faal bir lider olarak görev aldı. 1908'de yüz kişiden oluşan partinin diğer lider grubuyla birlikte tutuklandı. Tutuklu olarak geçirdiği ilk yıl politik hayatının sonu ve aynı zamanda hayat görüşünün radikal bir şekle dönüşmesine neden olmuştur. Sri Aurobindo ilk kez düşüncelerinde "Yoga" uygulamasına geçerek, çalışmalarında enerji ve ruhsal gücü kazanmaya çalıştı. Edindiği tecrübeler zamanla gelişerek, kişiliğinde anavatana hizmet ve ülkenin özgürlüğe kavuşması için özlem duygusunun

artmasına yol açtı. Cezaevinden çıktıktan hemen sonra Sri Aurobindo Pondicherry'ye bir kez daha ayrılmamak üzere yerleşti. Burada yaşamının geri kalan kısmını tamamen sukûnet içinde kendini sayısı pek fazla olmayan öğrencilerinin eğitimine adanmıştı. Aurobindo doktrinin amacı, kişinin kendi kendini yetiştirilmesiyle belirli bir süre içerisinde kişiliğini geliştirmeye çalışmasıdır.

"Anne" lakabıyla anılan, Sri Aurobindo'nun refakatçısı ve Auroville kentinin ortak kurucusu Mira Alfassa anlarıyla ilgili olarak şahsına yöneltilen bir soruyu şu şekilde yanıtlayabildi: "Anılarım pek uzun değildir. Hindistan'da kalışımın tek nedeni Aurobindo'nun yakınında bulunmayı arzuladığımdan dolayıdır. Kendisinin ölümünden sonra da onun çalışmalarını yaşatabilmeyi, sadece gerçeğe hizmet edip, insanlığı bu yolda aydınlatabilmeyi ve buna benzer daha birçok hizmetleri gerçekleştirebilmeği gaye edindim".

Sri Aurobindo ölümünden kısa bir süre önce 1950 yılında, "Anne" ile birlikte, Pondicherry'nin dışında oldukça ıssız ve erozyon tehlikesi ile karşı karşıya bulunan bölgede "Auroville" adını verdikleri bir kent kurmayı kararlaştırdılar. Amaçları bu kentte dünyanın dört bir tarafından gelen sayıları 50.000'i bulabilecek insanı barındırabil-

mek ve onlara özlemini çektikleri bir vatan yaratabilmektir. Ancak Auroville kenti, hayatlarını sadece Sri Aurobindo'nun manevi ve ahlâkî prensiplerine uygun olarak düzenlemeye çalışan insanlara açık olmayacaktır. Burada herkesin herşeyi dilediğince yapabilme olanağı bulunacaktır. Eğer herhangi birinin hiçbir şey yapmayı arzulamamış olup, bu yönde bir karara varmış olması halinde dahi o kişi, diğerlerinin nazarında kişiliğini geliştirmek üzere en uygun yolu seçip gelecekteki aktif yaşam çizgisini çizebilme için yerine getirilmesi gereken koşulları hazırlama çabası içerisinde bulunan bir kişi olarak kabul edilecektir.

Bu görüş ön plânda, konuya yabancı olan herkes üzerinde, Auroville'in iş bulup çalışmakta çekimser davranan kişilerin ve rahat bir yaşam sürdürmeye alışmış olanların barınabilecekleri cennetten bir köşeymiş kanısını uyandırabilmektedir. Ancak Auroville'in yarattığı atmosfer içerisinde, sürekli olarak kararların dış kaynaklar tarafından alınması olanaksızdır. Auroville'de kuvvetli bir dış yönetim baskısı yerine, aynı sertlikte bir iç karar baskısı mevcuttur. Kente yeni yerleşmiş olanlar bu koşula dayanamayıp, altı ay veya en fazla bir yıl içerisinde Auroville'i terk etmek zorunda kalırlar. Kentte kalmayı kabul edenler mevcut idarenin ortaya koyduğu koşullara bağlı kalmaksızın, kişisel seçilmiş uğraşlarıyla ilgilenebilir ve yaşamlarını sürdürebilirler. Sonuç olarak, burada yaşayan kişilerin her birinin sürekli olarak Auroville'e ve oradaki topluma bağlı olarak "kendiliklerinden" çalışmalarıyla tüm gelişime katkıda buldukları söylenebilir. Böylece "Anne"nin Auroville'in kendi ihtiyaçlarını kendi gideren bir kent niteliğinde olması gerektiği arzusu gerçekleşmiş olmaktadır. Kişilerin herbiri topluma çalışmalarıyla, varlıklarıyla veya servetleriyle katkıda bulunmaktadır. Auroville'de yerleşmiş olan küçük sanayi kuruluşları gelirlerinin bir kısmını kentin yararı için ayırırlar. Örneğin: "Aurogida" diyebileceğimiz ve besin maddelerinin ilk imalatçılarından biri olan tesisin, halihazırda kentin nüfusu birkaç bin civarında bulunduğundan, yüksek miktarda üretim fazlası vardır. Bu fazlalık daha sonra "dış dünya"ya satılarak, elde edilen gelir toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere sarfedilir. Kişilerin herbirinin katkıları, kendi olanaklarına bağlı olarak saptanmaktadır. Varlıklı kişiler yoksullara karşın daha fazla katkıda bulunurlar. Güçlü olan daha fazla çalışmakta, güçsüzlere ise daha uygun işlerde yararlı olmaya çalışmaktadırlar. "Anne" prensip ve yasalarda ön yargılara bağlı kalmamıyacağını özellikle belirtmiştir. Bizce bu hususun

anlaşılması pek kolay olmamaktadır. Hiçbir şey kesin olarak tespit edilmemelidir. Bu konu hükümetlerin düştükleri hataların en büyüğüdür. Örneğin: Bir çerçeve çizilerek, kişiler kendilerini bu çerçeve içine koyarlar ve sonunda kendilerinin çizdikleri bu çerçevenin dışına çıkamazlar. Neticede, yaşamı kendilerini zehir edecekleri ve bu nedenle gelişmelerini sınırlayacakları doğaldır.

Bugünkü durumuyla Auroville henüz gelişim döneminde bulunmaktadır. Burada yaşayanlardan herbiri kenti deneme döneminde olarak görmekte ve bu da kişiler arasındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldıramamaktadır. Üst mercilerden herhangi birinin müdahalesi öngörülmemiştir. Ancak bazı olaylarda bu husus vazgeçilmez olmaktadır. Örneğin: Kısa bir süre önce yeni bir Auroville'li'nin, eski Auroville'li'nin vasıllık denemesine karşı olan protesto gösterisi ancak polislin işe karışmasıyla önlenebilmiştir. Bütünüyle anlaşmazlıkların giderilebilmesi için içten gelen güç burada kendini başka yerlere nazaran daha belirgin hissettirmektedir.

Auroville'i bütünüyle ilgilendiren kararların tümü 1973 yılında "Anne"nin ölümünden sonra yönetimle yakın ilişkisi olan Shyan Sunder tarafından alınmıştır.

"Anne"nin talebi üzerine Fransızlardan oluşan bir mimari grubu Roger Anger'in başkanlığında Auroville kentinin plânlaması görevini üzerine aldı. Kentin çekirdeği 25 km²'lik oldukça engebesiz bir alana kurulmuştu. Tüm tesisin merkezinde halihazırda inşaatı devam eden ve "Matrimandir" olarak adlandırılan meditasyon merkezi bulunmaktadır. Tesisin dış görünümü düzeyi oldukça düz sayılabilecek küre görünümündedir. İçte merkezi alanın tabanı kürenin tam ortasına düşmektedir. İnşaatın bitiminden sonra altından yapılmış reflektörlerle donanacak olan kürenin gövdesi, ok biçimindeki dört ayak üzerine oturtulmuştur. Bu merkezden başlayarak kentin diğer bölümlerine kültürel, endüstriyel, idari tesislerle ve ayrıca okul, konut ve benzeri yapılar yerleştirilmiştir.

Uluslararası Bölge olarak ayrılan alanda, her ülkeden Auroville kentinin bir parçası olmayı arzulayan kişiler için özel bir binanın inşa edilebileceği bir alan ayrılmıştır. Oldukça yoğun bir şekilde yürütülen ağaçlandırma çalışmalarıyla, verimsiz sayılabilecek topraklarda kentin çeşitli bölgelerini süsleyen geniş yeşil sahaların geliştirilmesi mümkün olmuştur. İtalyan asıllı mimar olan Piero ve Gloria çifti bir taraftan Güney Hindistana özgü koşullara bağlı kalarak, diğer taraftan da modern mimari tarzının estetik

açidan uluslararası düzeydeki istemlerine hitap edebilecek biçimde endüstriyel tesislerle konut yapılarının geliştirilmesine büyük ölçüde katkıda bulunmuşlardır. Başlangıcından beri inşaatların daha çok doğal kaynaklardan gelecek malzeme kullanımı ile yapılması yoluna gidilmiştir. İlk birkaç yıl içerisinde inşa edilen yapılarda palmye ağaçlarının yapraklarından, bambu kamışından ve hasırdan yararlanılmıştır. Bunların yanısıra yapıların taban ve duvarları için kırmızı renkteki Auroville toprağı kullanılmıştı. Önceleri Auroville genel olarak şehir mimarisi açısından çok sık rastlanılan beton yapıları gözönünde bulundurularak, bir "beton kenti" olarak düşünülmüştü. Ancak burada tamamen gelişim serbestliğinin hakim oluşu gün geçtikçe kentte yaşayanları doğaya bağlı ve gerçekten doğal gelişmeye yönelik mimari büroların bu yöndeki çalışmalarıyla Auroville kentine özgü yeni ve üçüncü bir mimari tarzının doğmasına yol açmıştır. Buna bağlı olarak eğitim, çevre ve diğer alanlarda araştırma programlarındaki değişikliklere değinilmelidir. Konuyla ilgili olarak burada, özellikle Auroville'e kadar çağımızın bilgi işlem hizmetlerini getirin "Auro elektronik" alanındaki çalışmalardan söz edilmesi yerinde olur. Bilindiğı üzere günümüzde, bu sahada eğitim görmüş ve tecrübe edinmiş olan kişilere çok fazla ihtiyaç duyulmakta ve yeni iş olanakları sağlanmaya çalışılmaktadır. Halen Auroville'de yaşayanların bir çoğu gruplar halinde küçük konutlarda yaşamaktadırlar. Daha sonra bu grupların kendi başlarına yaşayabilecekleri sağlam yapı binalara yerleştirilmeleri plânlanmıştır.

Ancak kademeli olarak yapılacak plânlanmanın mevcut olmayışı, bu alandaki çalışmaların yürütülmesinde kişileri daha dikkatli olmaya yöneltmektedir. Ayrıca zamana bağlı kalma zorunluğu da bulunmamaktadır.

Ancak ortaya şöyle bir sorun çıkmaktadır. Acaba Auroville bu koşullar altında yaşama gücüne sahip bir kent midir, yoksa bundan yoksun mudur? Suni bir yaratık niteliğinde, serde yetiştirilen bitkiler gibi, dış dünya ile ilişkisi tamamen kesilmeye mahkûm mu olacaktır? Bu inanç ve düşüncelerle edinilen tecrübeler diğer ekonomik sistemleri yıpratmaya mı yarayacaktır? Ve sonuç olarak Auroville bir defaya mahsus olmak üzere yapılan denemelerden biri midir, yoksa buna benzer yeni kent ve tesislerin kurulmasını örnek kent olarak mı kabul edilecektir? Batılı olup belli bir seviyeye erişmiş olan kişilerin görüşüne göre, yukarıdaki sorunların herbiri "olumsuz" olarak yanıtlanabilir. Bizim ölçülerimize göre Auroville tekrarlanamaz. Kent insanlığa geleceğine götüren yolu göstermemektedir. Sadece geçici olarak kavranabilecek bir düşünümündedir. Oldukça şüpheli görülen bir öğrencisinin sorusunu "Anne" şu şekilde açıklamaya çalışmıştır: "Demek sen Auroville'i gördüğün bir düşünce olarak kabul ediyorsun. Evet Auroville en yücenin düşüdür. Genellikle bu tür düşler gerçeğe çok uygundur. Öylesine uygundur ki, zaman zaman bizler onları yaşamayı arzuladığımız şekilde oluşturularak onlara dünya gerçeklerinden daha gerçekçi bir nitelik kazandırmaya çalışabiliriz"

*HOBBY'den
Çeviren: Dr. Ülkü UYSAL*

İnsan yalnız kalbiyle tam görür. Esaslı olan şeyler gözle görülemez.

Saint-EXUPERY

İnsanlar, erkeğin kadının sarfettiğinden daha fazla kazandığını sansınlar diye kadınlar erkeğin kazandığından daha fazla sarfederler.

Danny KAYE

Akıllı bir adam herşeyin farkına varır, budala bir adam ise her hususta fikrini söyler.

Heinrich HEINE

Hastalığa şükür olsun, zira hastalar sağlıklılardan ruhlarına daha yakındırlar.

Mareel PROUST